વ. છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

"મુખગણિત શિક્ષક" ભાગ ૪

-: ત્રીજા ધોરણ માટે :- કિંમત અઢી આના. પો૦ જુદું.

સ્વ. છગનલાલ મોતીરામ શાહ

પ્રસિદ્ધ કર્તા:-ઈશ્વરલાલ મગનલાલ શાહ.
શાહપોર—સુરત.

દેશી રાજ્યોમાં ટેક્સ્ટ બુકસ, ઈનામ, લાયબ્રેરી
માટે મંજુર થએલો અને કેળવણીખાતાના
અધિકારીઓના ઉત્તમ સર્ટીફીકેટ પામેલો

ત્રીજા ધોરણનો

મુખગણિત શિક્ષક ભાગ ૪.

રચનાર:-સ્વ. છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
રચનારનું ઠેકાણું:-શાહપોર-સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા:-ઈશ્વરલાલ મગનલાલ શાહ.
પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું:-શાહપોર-સુરત.

છાપનાર:-ગોવિંદભાઈ ડાહ્યાભાઈ નાયક.
છાપવાનું ઠેકાણું:-શ્રી "અનાવિલ બન્ધુ" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.
બરાનપુરી ભાગળ, ભાજીવાળી પોળ-સુરત.

સંવત ૧૯૮૭.] આવૃત્તિ ૧૭ મી. [સને ૧૯૩૦.

કિંમત રૂા. ૦-૨-૬. પોસ્ટેજ જુદું.

"ડિકટેશન શિક્ષક" માટે અભિપ્રાય.

રા. સા. ગણપતરામ અનુપરામ ત્રવાડી.
રાજકોટ મેલ ટ્રેનીંગ કોલેજના માજિ પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.
તા. ૨૮-૬-૧૯૧૭ના પત્રમાં લખે છે કેઃ—

"સલામ તમારા તરફથી અવલોકનાર્થે "ડિકટેશન શિક્ષક" ભાગ ૧. ૨. નામના બે નાનાં પણ ઉપયોગી પુસ્તકો મળ્યાં. તે જોતાં જણાય છે કે તમારો આ શ્રમ **બાળકો, શિક્ષકો, અને કેટલેક દરજ્જે લેખકોને પણ અત્યંત ઉપયોગી થઈ પડશે. આ** પુસ્તકોનો ઉપયોગ કરવાથી **બાળકોને ઘણી ઓછી મહેનતે જોડણીનું સારૂં અને ચોકસ જ્ઞાન થશે.** તમોએ વાચનમાળામાંથી ઘણાખરા મુશ્કેલીવાળા શબ્દો તારવ્યા છે, અને તેને વિવિધ રીતે ગોઠવી શીખનાર શીખવનાર ઉભયને સરળતા કરી આપી છે.

વળી સારા કાગળ, મોટા ટાઈપ અને શબ્દોના છુટાપણાને લીધે એ પુસ્તકો આંખને આકર્ષક થાય તેવાં છે.

એકંદરે મારા ધારવા પ્રમાણે તમારાં પુસ્તકો શ્રુતલેખનના શિક્ષણમાં મદદગાર થઈ પડશે, તેથી કેળવણીની દૃષ્ટિએ જોતાં તેને **ટેકસ્ટ બુક તરીકે સ્વીકારી શકાય તેવાં છે, એજ**"

'સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક' અભિપ્રાય.

'ત્રીજા ધોરણનાં છોકરાંને જોઈએ તે ઉપર નજર રાખીને આ નાના પુસ્તકમાં હકીકત સારી ભેગી કરી છે, અને તેમને અનુકૂળ થાય એવી સરળ ભાષામાં વર્ણન કર્યું છે."

વડોદરા તા. ૮-૭-૧૯૨૫. **હરગોવિંદદાસ દ્વારકાદાસ કાંટાવાળા.**

ત્રીજી ચોપડીના 'ડિક્ટેશન શિક્ષક' ત્રણ આના.

બીજા ધોરણનો "મુખગણિત શિક્ષક" ભાગ ૪.

વિવિધ અપૂર્ણાંક લખવાની રીત.	આણુપાણુના અપૂર્ણાંક લખવાની રીત.	આણુપાણુના અપૂર્ણાંક બોલવાની રીત
રૂ. ૦-૦-૩	રૂ. ૦)૦।	પા આનો.
રૂ. ૦-.-૬	રૂ. ૦)૦॥	અડધો આનો
રૂ. ૦-૦-૯	રૂ. ૦)૦।।।	પોણો આનો
રૂ. ૦-૧-૦	રૂ. ૦)-	એક આનો
રૂ. ૦-૧-૩	રૂ. ૦)-।	સવા આનો
રૂ. ૦-૧-૬	રૂ. ૦)-॥	દોઢ આનો
રૂ. ૦-૧-૯	રૂ. ૦-।।।	પોણાબે આના
રૂ. ૦-૨-૦	રૂ. ૦)=	બે આના
રૂ ૦-૨-૩	રૂ. ૦)=।	સવાબે આના.
રૂ. ૦-૨-૬	રૂ. ૦)=॥	અઢી આના
રૂ. ૦-૨-૯	રૂ. ૦)=।।।	પોણાત્રણ આના
રૂ. ૦-૩-૦	રૂ. ૦)≡	ત્રણ આના.
રૂ. ૦-૩-૩	રૂ. ૦)≡।	સવાત્રણ આના.
રૂ. ૦-૩-૬	રૂ. ૦)≡॥	સાડાત્રણ આના.
રૂ. ૦-૩-૯	રૂ. ૦)≡।।।	પોણાચાર આના.
રૂ. ૦-૪-૦	રૂ. ૦।	પા રૂપીઓ
રૂ. ૦-૪-૩	રૂ. ૦। ૦।	પા રૂપીઓ પા આનો

આનાના આંક.

૧ – રૂ. ૦)–	૧૧ – રૂ. ૦॥≡	૨૧ – રૂ. ૧।–
૨ – રૂ. ૦)=	૧૨ – રૂ. ૦॥।	૨૨ – રૂ. ૧।=
૩ – રૂ. ૦)≡	૧૩ – રૂ. ૦॥।–	૨૩ – રૂ. ૧।≡
૪ – રૂ. ૦।	૧૪ – રૂ. ૦॥।=	૨૪ – રૂ. ૧॥
૫ – રૂ ૦।–	૧૫ – રૂ. ૦॥।≡	૨૫ – રૂ. ૧॥–
૬ – રૂ. ૦।=	૧૬ – રૂ. ૧)	૨૬ – રૂ. ૧॥=
૭ – રૂ. ૦।≡	૧૭ – રૂ. ૧)–	૨૭ – રૂ. ૧॥≡
૮ – રૂ. ૦॥	૧૮ – રૂ. ૧)=	૨૮ – રૂ. ૧॥।
૯ – રૂ. ૦॥–	૧૯ – રૂ. ૧)≡	૨૯ – રૂ. ૧॥।–
૧૦ – રૂ. ૦॥=	૨૦ – રૂ. ૧।	૩૦ – રૂ. ૧॥।=
૩૧ – રૂ. ૧॥।≡	૪૧ – રૂ. ૨॥–	૫૧ – રૂ. ૩)≡
૩૨ – રૂ. ૨)	૪૨ – રૂ. ૨॥=	૫૨ – રૂ. ૩।
૩૩ – રૂ. ૨)–	૪૩ – રૂ. ૨॥≡	૫૩ – રૂ. ૩।–
૩૪ – રૂ. ૨)=	૪૪ – રૂ. ૨॥।	૫૪ – રૂ ૩।=
૩૫ – રૂ. ૨)≡	૪૫ – રૂ. ૨॥।–	૫૫ – રૂ. ૩।≡
૩૬ – રૂ. ૨।	૪૬ – રૂ. ૨॥।=	૫૬ – રૂ. ૩॥
૩૭ – રૂ. ૨।–	૪૭ – રૂ. ૨॥।≡	૫૭ – રૂ. ૩॥–
૩૮ – રૂ. ૨।=	૪૮ – રૂ. ૩)	૫૮ – રૂ. ૩॥=
૩૯ – રૂ. ૨।≡	૪૯ – રૂ. ૩)–	૫૯ – રૂ. ૩॥≡
૪૦ – રૂ. ૨॥	૫૦ – રૂ. ૩)=	૬૦ – રૂ. ૩॥।

આનાના આંક.

૬૧ - રૂ. ૩॥।-	૭૧ - રૂ. ૪।≡	૮૧ - રૂ. ૫)-
૬૨ - રૂ. ૩॥।=	૭૨ - રૂ. ૪॥	૮૨ - રૂ. ૫)=
૬૩ - રૂ. ૩॥।≡	૭૩ - રૂ. ૪॥-	૮૩ - રૂ. ૫)≡
૬૪ - રૂ. ૪)	૭૪ - રૂ. ૪॥=	૮૪ - રૂ. ૫।
૬૫ - રૂ. ૪)-	૭૫ - રૂ. ૪॥≡	૮૫ - રૂ. ૫।-
૬૬ - રૂ. ૪)=	૭૬ - રૂ. ૪॥।	૮૬ - રૂ ૫।=
૬૭ - રૂ. ૪)≡	૭૭ - રૂ. ૪॥।-	૮૭ - રૂ. ૫।≡
૬૮ - રૂ. ૪।	૭૮ - રૂ. ૪॥।=	૮૮ - રૂ. ૫॥
૬૯ - રૂ. ૪।-	૭૯ - રૂ. ૪॥।≡	૮૯ - રૂ. ૫॥-
૭૦ - રૂ. ૪।=	૮૦ - રૂ. ૫)	૯૦ - રૂ. ૫॥=
૯૧ - રૂ. ૫॥≡	૧૦૦ - રૂ. ૬।	૧૦ - રૂ. ૦॥=
૯૨ - રૂ. ૫॥।	૨૦૦ - રૂ. ૧૨॥	૨૦ - રૂ. ૧।
૯૩ - રૂ. ૫॥।-	૩૦૦ - રૂ. ૧૮॥।	૩૦ - રૂ. ૧॥।=
૯૪ - રૂ. ૫॥।=	૪૦૦ - રૂ. ૨૫)	૪૦ - રૂ. ૨॥
૯૫ - રૂ. ૫॥।≡	૫૦૦ - રૂ. ૩૧।	૫૦ - રૂ. ૩)=
૯૬ - રૂ. ૬)	૬૦૦ - રૂ. ૩૭॥	૬૦ - રૂ. ૩॥।
૯૭ - રૂ. ૬)-	૭૦૦ - રૂ. ૪૩॥।	૭૦ - રૂ. ૪।=
૯૮ - રૂ. ૬)=	૮૦૦ - રૂ. ૫૦)	૮૦ - રૂ. ૫)
૯૯ - રૂ. ૬)≡	૯૦૦ - રૂ. ૫૬।	૯૦ - રૂ. ૫॥=
૧૦૦ - રૂ. ૬।	૧૦૦૦ - રૂ. ૬૨॥	૧૦૦ - રૂ. ૬।

આનાની ધાત.

આનાની ધાત.

૪	–	રૂ.	૦।	
૮	–	રૂ.	૦॥	
૧૨	–	રૂ.	૦।॥	
૧૬	–	રૂ.	૧)	
૨૦	–	રૂ.	૧।	
૨૪	–	રૂ.	૧॥	
૨૮	–	રૂ.	૧।॥	
૩૨	–	રૂ.	૨)	
૩૬	–	રૂ.	૨।	
૪૦	–	રૂ.	૨॥	
૪૪	–	રૂ.	૨।॥	
૪૮	–	રૂ.	૩)	
૫૨	–	રૂ.	૩।	
૫૬	–	રૂ.	૩॥	
૬૦	–	રૂ.	૩।॥	
૬૪	–	રૂ.	૪)	
૬૮	–	રૂ.	૪।	
૭૨	–	રૂ.	૪॥	
૭૬	–	રૂ.	૪।॥	

૮૦	–	રૂ.	૫)
૮૪	–	રૂ.	૫।
૮૮	–	રૂ.	૫॥
૯૨	–	રૂ.	૫।॥
૯૬	–	રૂ.	૬)
૧૦૦	–	રૂ.	૬।
૪૦૦	–	રૂ.	૨૫)
૮૦૦	–	રૂ.	૫૦)

૧૬	–	રૂ.	૧)
૩૨	–	રૂ.	૨)
૪૮	–	રૂ.	૩)
૬૪	–	રૂ.	૪)
૮૦	–	રૂ.	૫)
૯૬	–	રૂ.	૬)
૧૧૨	–	રૂ.	૭)
૧૨૮	–	રૂ.	૮)
૧૪૪	–	રૂ.	૯)
૧૬૦	–	રૂ.	૧૦)
૧૭૬	–	રૂ.	૧૧)
૧૯૨	–	રૂ.	૧૨)
૨૦૮	–	રૂ.	૧૩)
૨૨૪	–	રૂ.	૧૪)
૨૪૦	–	રૂ.	૧૫)
૨૫૬	–	રૂ.	૧૬)
૨૭૨	–	રૂ.	૧૭)
૨૮૮	–	રૂ.	૧૮)
૩૦૪	–	રૂ.	૧૯)
૩૨૦	–	રૂ.	૨૦)

પ્રકરણ ૧. મનોરંજન ૧. આંકનો ઉપયોગ.

૧) ૫ એટલે કેટલા દશક? ૨॥ કેટલા દશક? ૭॥ એટલે કેટલા દશક?

૨) ૧૨॥; ૧૫; ૧૭॥; ૭૫; ૨૨॥ ના દશક કેટલા?

૩) ૫૦ એટલે કેટલા સો? ૨૫ એટલે કેટલા સો? ૭૫ એટલે કેટલા સો?

૪) ૧૨૫; ૧૫૦; ૧૭૫; ૨૫૦; ૩૨૫; ૩૭૫ એટલે કેટલા સો?

૫) ૦॥ દશક; ૦। દશક; ૦॥। દશકના એકમ કેટલા?

૬) ૦॥ સો; ૦। સો; ૦॥। સો; ૧। સો; ૧॥ સો; ૨॥ સો; ૩। સો; ૭॥ સો; ૮॥। સો એટલે કેટલા?

૭) ૧૬×૦।; ૩૨×૦॥; ૪૮×૦॥।; ૫૨×૧। કેટલા?

૮) ૧૬×૨॥; ૩૨×૫; ૪૮×૭॥; ૫૨×૧૨।; એટલે કેટલા દશક?

૯) ૮×૦।; ૧૫×૦॥; ૩૫×૦॥। ૪૩×૧।; ૫૪×૧॥; ૬૭×૨॥?

૧૦) ૮×૨૫; ૧૫×૫૦; ૩૫×૭૫; ૪૩×૧૨૫; ૫૪×૧૫૦; ૬૭×૨૫૦ એટલે કેટલા સો?

૧૧) ૨૫×૨૭; ૫૦×૧૩; ૧૨૫×૧૩; ૨૫૦×૬૩; ૧૫૦×૩૭; ૭૫×૩૬; એટલે કેટલા સો?

૧૨) ૫૦+૨૫; ૭૫+૫૦; ૧૨૫+૭૫; ૧૫૦+૧૨૫; ૧૭૫+૫૦; ૨૨૫+૧૫૦; ૮૭૫+૧૨૫; ૭૫૦+૨૫૦; ૧૨૫૦+૨૫૦; ૧૨૫૦—૧૨૫; ૮૭૫—૧૨૫; ૭૫૦—૨૫૦; ૩૭૫૦—૭૫૦; ૨૨૫૦—૧૧૨૫ એટલે કેટલા?

૧૩) ૧૦૦૦÷૧૨૫; ૧૫૦૦÷૧૫૦; ૨૨૫૦÷૭૫; ૭૫૦÷૫૦; ૨૫૦÷૨૫ એટલે કેટલા?

પ્રકરણ ૨. કોઠકો.

અર્થદર્શક પરિમાણો.

(૧) ચાલણી નાણાંનું કોઠક.

૧॥	પાઈ=૧	અધેલો
૩	પાઈ=૧	પૈસો (સવાકો)
૨	પૈસા=૧	ઢબુ (અઢીકો)
૪	પૈસા=૧	આનો; આની
૨	આના=૧	બેઆની
૨	બેઆની=૧	પાવલી
૨	પાવલી=૧	અડધો
૨	અડધા=૧	રૂપીઓ
૧૫	રૂપીઆ=૧	ગીની

---

(૨) સરકારી હિસાબમાં;

૧૨	પાઈ=૧	આનો
૧૬	આના=૧	રૂપીઓ

---

(૩) વેપારી હિસાબ ગણવાનું

૧૬	વીસવાસી=૧	બદામ
૧૬	બદામ=૧	દોકડો
૬¼	દોકડા=૧	આનો
૧૦૦	દોકડા=૧	રૂપીઓ
૧૬૦૦	બદામ=૧	રૂપીઓ

ભારદર્શક પરિમાણો.

(૪) દેશી સાધારણ તોલનું.

૨॥	રૂપીઆભાર=૧	અધોળ
૪॥	જુના પૈસાભાર=૧	અધોળ
૪॥	ટાંક=૧	અધોળ
૨	અધોળ=૧	નવટાંક
૨	નવટાંક=૧	પાશેર
૨	પાશેર=૧	અચ્છેરું
૨	અચ્છેર=૧	શેર

૪૦	રૂપીઆભાર=૧	શેર
૭૨	જુનાપૈસાભાર=૧	શેર
૯૬	નવાપૈસાભાર=૧	શેર
૪૦	શેર=૧	મણ
૫	મણ=૧	ડાંગળો
૭	મણ=૧	નાનો હારો
૧૨	મણ=૧	માણી
૧૬	મણ=૧	કળશી
૨૦	મણ=૧	ખાંડી
૨૨	મણ=૧	મોટો હારો
૨૫	મણ=૧	ભાર

૩૦	મણ=૧ ગાડી
૩૨	મણ=૧ એડીઉં
૪૦	મણ=૧ મુડો
૧૦૦	મણ=૧ મોટો મુડો

(૫) રૂ તથા કપાસ તોલવાનું

૪૮	શેર=૧ ધડી
૨૦	ધડી=૧ ભાર

(૬) સોનું રૂપું તોલવાનું (દેશી)

૬	ચોખાભાર=૧ રતી
૪	મગભાર=૧ રતી
૩	રતી=૧ વાલ
૧૬	વાલ=૧ ગદિઆણો
૨	ગદિઆણા=૧ તોલો
૩૨	વાલ=૧ તોલો

(૭) દક્ષિણમાં ચાલતું

૮	રતી=૧ માસો
૧૨	માસા=૧ તોલો

(૮) ગણત્રીનું કોષ્ટક.

૧૨	નંગ=૧ ડઝન
૧૨	ડઝન=૧ ગ્રોસ (ગ્રુસ)
૨૦	નંગ=૧ કોડી (કુંડી)
૧૦૦	નંગ=૧ સેંકડો
૧૦	સેંકડા=૧ હજાર

(૯) કાગળ ગણવાનું.

૨૪	તાવ=૧ ધા (દસ્તો)
૨૦	ધા=૧ રીમ
૧૦	રીમ=૧ ગાંસડી

મહત્વદર્શક પરિમાણો.

(૧૦) કપડાં ભરવાનું.

૨	આંગળ=૧ તસુ
૧૨	તસુ=૧ ફુટ
૨	ફુટ=૧ ગજ
૨૪	તસુ=૧ ગજ
૩	ફુટ=૧ વાર
૩૬	તસુ=૧ વાર
૨૦	તસુ=૧ હાથ

(૧૧) દેશી અંતર માપવાનું

૮	આડાજવ=૧ આંગળ
૪	આંગળ=૧ મુઠ્ઠી
૩	મુઠ્ઠી=૧ વેંત
૨	વેંત=૧ હાથ
૪	હાથ=૧ દંડ (વામ)

૨૦૦૦	દંડ=૧ ગાઉ
૪	ગાઉ=૧ જોજન
૧	ગાઉ=૨॥ માઇલ

(૧૨) અંગ્રેજી અંતર માપવાનું

૧૨	ઇંચ=૧ ફુટ
૩	ફુટ=૧ વાર (યાર્ડ)
૨૨૦	યાર્ડ=૧ ફર્લાંગ
૮	ફર્લાંગ=૧ માઇલ

૫૨૮૦	ફુટ=૧ માઇલ
૧૭૬૦	યાર્ડ=૧ માઇલ

(૧૩) દેશી ચોરસ માપનું

૨૦	કાઠી=૧ માઇલ
૨૦	વસા=૧ વીઘું

કાળ દર્શક પરિમાણો.

(૧૪) વખત જાણવાનું કોષ્ટક.

૬૦	વિપળ=૧ પળ
૬૦	પળ=૧ ઘડી
૭॥	ઘડી=૧ પહોર
૮ પહોર / ૬૦ ઘડી	=૧ દિવસ
૭	દિવસ=૧ અઠવાડીઉં
૧૫	દિવસ=૧ પખવાડીઉં
૩૦	દિવસ=૧ મહીનો
૧૨	મહીના=૧ વરસ
૫૨	અઠવાડીઆં=૧ વરસ
૩૬૦	દિવસ=૧ વરસ

વખત જાણવાનું અંગ્રેજી કોષ્ટક

૬૦	સેંકડ=૧ મિનિટ
૬૦	મિનિટ=૧ કલાક
૨૪	કલાક=૧ દિવસ
૩૬૫	દિવસ=૧ વરસ

૧	ઘડી=૨૪ મિનિટ
૧	પહોર=૩ કલાક

પ્રકરણ ૩.

મનોયત્ન ૨. પોણાનું મુખગણિત.

૧) અર્ધાંને પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?

૨) ૦॥। ગજ લુગડું હતું બીજું ૦॥। ગજ લીધું તો કેટલું થયું ?

૩) ૨૭માં ૦ાા ઉમેરૂં તો કેટલા થાય ?
૪) ૬૩ા મણ ઘઉં હતા, બીજા ૦ાા મણ લાવ્યો તો કેટલા થયા ?
૫) ૪૫+૦ાાા; ૪૭ા+૦ાાા; ૩૭ાા+૦ાાા ૬૯ાાા+૦ાાા કેટલા ?
૬) ૦ાાા+૪૦ાા ૦ાાા+૬ાાા ૦ાાા+૪૭ા ૦ાાા+૭૨ કેટલા ?
૭) કઇ સંખ્યામાંથી ૦ાાા લઇએ તો ૪૫ાાા, ૪૮, ૩૮ા,ને ૭૦ાા રહે ?
૮) ૧૨ અડધા અને ૧૨ પાવલા મળી કેટલા રૂપીઆ થાય ?
૯) ૧ાા શેર દૂધમાંથી ૦ાાા શેર ઢોળાઈ ગયું તો કેટલું રહ્યું ?
૧૦) મારી પાસે રૂ. ૦ાા છે તેમાં શું ઉમેરૂં તો રૂ. ૦ાાા થાય ?
૧૧) મારી પાસે રૂ. ૧૬ાા હતા તેમાંથી રૂપીઓ ૦ાાા ખોવાઇ ગયો તો કેટલા રહ્યા ?
૧૨) રૂ. ૨૪ માંથી રૂ. ૦ાાા ખરચ્યો તો બાકી શું રહ્યું ?
૧૩) ૬૫ાા–૦ાાા, ૬૭ાા–૦ાાા, ૪૮ાાા–૦ાાા, ૬૩–૦ાાા કેટલા ?
૧૪) ૧૭×૦ાાા; ૨૩×૦ાાા; ૯૯×૦ાાા; ૬૯×૦ાાા કેટલા ?
૧૫) એક તપેલામાં ૦ાાા મણ દૂધ માય તો એવા ૨૭ તપેલામાં કેટલું મારો ?
૧૬) એક રૂપીઆનું ૦ાાા ગજ તો રૂ. ૭૫) નું કેટલું ?
૧૭) ૦ાાા ગજનું એક ગજવું થાય તો ૨૮ ગજવામાં કેટલા ગજ લુગડું વપરાય ?
૧૮) રૂ ૦ાાા નું એક શેર તો ૨૪ શેરનું શું ?
૧૯) એક આનાનું ૦ાાા શેર તો ૨૪ આનાનું કેટલું આવે ?
૨૦) એક છોકરાને રૂ. ૦ાાા આપીએ તો ૬૫ છોકરાને આપવા કેટલા રૂપીઆ જોઇએ ?
૨૧) એક શીશીમાં ૦ાાા શેર સાહી માય તો ૫૮ શીશીમાં કેટલી માય ?

૨૨) મહીને ાાા મણ ચોખા જોઇએ તો ૧ાા વરસમાં કેટલા જોઇએ?
૨૩) એક માણસને ૦ાા શેર અનાજ જોઈએ તો ૬૧ માણસને કેટલા મણ જોઇએ? ૪૦ શેર=૧ મણ.
૨૪) એક શેર બદામનો રૂ. ાાા પડે તો એક મણનું શું બેસે?
૨૫) ૨૪ આખાના પોણા કેટલા? ૩૬ પોણાના આખા કેટલા?
૨૬) પોણા રૂપીઆના પૈસા કેટલા? આના કેટલા? ઢબુ કેટલા?
૨૭) ૮૯ પોણું? ૩૯ પોણું? ૭૯ પોણું? ૪૫ પોણું કેટલા?
૨૮) ૫૨ પોણાના આખા કેટલા? ૬૪ પોણાના આખા કેટલા?
૨૯) પોણાની ચચ્ચારની પલાખી બોલો.
૩૦) પોણાની બબ્બેની પલાખી બોલો.
૩૧) એક મજુરણ દરરોજ રૂ. ૦ાા કમાય તો ૨૯ મજુરણ ૮ દિવસમાં શું કમાશે?
૩૨) રૂ. ૫ાા ની મણ ખાંડ મળે તો ૭ મણ નું શું બેસશે?
૩૩) પોણા રૂપીઆમાં ૩ પૈસા ઓછા છે તો કેટલા પૈસા હશે?
૩૪) કેટલા પાવલા મળીને પોણો રૂપીઓ થાય?
૩૫) પોણા કાગળમાંથી ૦ા કાગળ કેટલા જણને અપાય?
૩૬) જેટલા અડધા તેટલીજ પાવલીઓ કેટલી વખત લઇએ તો ૬૯ રૂપીઆ થાય?
૩૭) રૂ. ૩૩ માં પોણો રૂપીઓ કેટલી વાર છે?
૩૮) રૂ. ૬૦ છે, ને છોકરા ૮૦ છે તો દરેકને શું મળશે?
૩૯) રૂ. ૩૩ છે, તેમાં પોણો રૂપીઓ કેટલીવાર ઉમેરીએ તો ૪૫ રૂપીઆ થાય?
૪૦) ૨ાાા ગજ બનાતનો રૂ. ૧) બેસે તો ૨૭ાા ગજનું શું બેસે?

૪૧) ૯૬ ખમીસની શીવડામણી રૂ. ૭૨ બેઠી તો ૭ ની કેટલી ?
૪૨) કેટલા પોણા હોય તો ૩૬ આખા થાય ?
૪૩) ૫૬। ગજ કપડામાંથી ૦॥। ગજના કેટલા રૂમાલ થાય ?
૪૪) રૂ. ૨૭ ના ૩૬ રૂમાલ મળ્યા તો એક રૂમાલનું શું પડયું ?
૪૫) કેટલા પોણે ૬૯ ? કેટલા પોણે ૨૯। ? કેટલા પોણે ૩૨। ?
૪૬) પોણો કેટલીવાર લઇએ તો ૩૩॥। થાય ?
૪૭) ઘોડાને રોજ ૦॥। શેર ચંદી જોઇએ તો ૪૮ શેર કેટલા દિવસ ચાલે ?
૪૮) કેટલા પોણે ૯, ૧૫, ૨૭, ૪૨, ૭૨ ?
૪૯) ૩૯ પેંડામાંથી પોણો પોણો પેંડો કેટલા છોકરાને અપાય ?
૫૦) ૦॥। આનાનું શેર કોળું મળે તો રૂ. ૦॥। નું કેટલું આવે ?
૫૧) પોણો હજાર તે કેટલા ? પોણો સો લખો. પોણીસો લખો.
૫૨) કેટલા પોણા હોય તો પુરેપુરા આખા થાય ?
૫૩) રૂ. ૦॥। એ શેરના ભાવના ૩૦ શેર જીરાને બદલે રૂ. ૧॥ એ શેરના ભાવની કેટલી હીંગ આપવી ?

મનોયત્ન ૩. સવાયાનું મુખગણિત.

૧) રૂપીઓ ને પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
૨) ૪૩॥। માં ૧। ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?
૩) ૬૩॥। રૂપીઆ હતા, ને મારા ભાઇ ૧। રૂપીઓ આપે તો મારી પાસે કેટલા રૂપીઆ થાય ?
૪) ૩૮॥।+૧।, ૬૭॥+૧।, ૫૬।+૧।, ૭૦+૧। કેટલા ?
૫) ૧।+૪૫, ૧।+૪૭॥, ૧।+૩૬।, ૧।+૭૮॥। કેટલા ?
૬) રૂ. ૭૮॥। છે, તેમાંથી સવા રૂપીઓ ખરચ્યો તો બાકી શું રહ્યું ?

૭) રૂ. ૪૫ માંથી રૂા. ૧। ધર્માદા કર્યો તો કેટલા રહ્યા ?

૮) ૭૮।।।–૧।, ૫૭।।–૧।, ૩૬।–૧।, ૧૦૦–૧। કેટલા ?

૯) ૪૦–૩૮।।।, ૬૮।।।–૬૭।।, ૮૨।।–૮૧।, ૭૧।–૭૦ કેટલા ?

૧૦) ૧। રૂપીઆમાં શું ઉમેરીએ તો ૨।। થાય ?

૧૧) રૂ. ૩।।। છે, ૫ કરવા છે તો કેટલા ખૂટે ?

૧૨) ૯×૧।, ૭૫×૧।, ૬૯×૧।, ૭૯×૧।, ૪૯×૧। કેટલા ?

૧૩) ૩૭×૧।, ૬૭×૧।, ૯૫×૧।, ૭૦૦×૧।, ૯૦૦×૧। કેટલા ?

૧૪) ૧। રૂપીએ શેર બદામ મળે તો ૨૯ શેર બદામનું શું બેસે ?

૧૫) એક બંડીમાં ૧। ગજ કપડું જાય તો ૪૫ ગજમાંથી કેટલી બંડી થશે ?

૧૬) એક મજુર રોજ ૧। રૂપીઓ કમાય તો ૩૯ દિવસમાં શું કમાશે ?

૧૭) ૭૨ તપેલી લેવી છે. એક તપેલીનું વજન ૧। શેર થાય છે તો બધી તપેલીનું વજન કેટલા મણ થશે ? ૪૦ શેર=૧ મણ.

૧૮) રોજ ૧। શેર લોટ વપરાય તો મહીનામાં કેટલો વપરાશે ?

૧૯) એક છોકરો ૧। શેર દૂધ પીએ તો ૬૭ છોકરા કેટલું દૂધ પીશે ?

૨૦) ૩૩ રૂપીએ મણ બદામ મળે તો ૧। મણનું શું બેસશે ?

૨૧) સવાયાની ચચ્ચારની પલાખી અવળી બોલો.

૨૨) સવાયાની બબ્બેની પલાખી સવળી ને અવળી બોલો.

૨૩) ૯૯×૧।। થી ૭૯×૧।। સુધી ઉલટા બોલો.

૨૪) જેટલા રૂપીઆ તેટલાજ પાવલા ૪૩ વખત લઈએ તો કેટલા રૂપીઆ થાય ?

૨૫) રૂ. ૧। નું ૧ શેર ઘી મળે તો ૪૦ રૂપીઆનું કેટલું આવે ?

૨૬) એક આનાનું ૧। શેર કોળું મળે તો રૂા. ૩) નું કેટલું આવશે ?

૨૭) હું ૪૧ માણસ પાસે સવા સવા રૂપીઓ માગું છું તો મારૂં કુલ લેણું કેટલું હશે?

૨૮) એક શેર કારેલાંનો સવા આનો બેસે તો ૬૪ શેર કારેલાંના કેટલા રૂપીઆ બેસે?

૨૯) ૧૨ મજુરને રોજના સવા રૂપીઆ લેખે ૮ દિવસના કેટલા રૂપીઆ મળશે?

૩૦) ૧૫ રૂપીઆ ને ૧૫ પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય?

૩૧) મણ સાકરના રૂ. ૭ાા બેસે તો ૧ા મણનું શું બેસે?

૩૨) કેટલાં પાવલાં મળીને સવા રૂપીઓ થાય?

૩૩) સવા રૂપીઆમાં ો રૂપીઓ કેટલી વાર છે?

૩૪) સવા કાગળમાંથી ો કાગળ કેટલા થશે?

૩૫) ૮૫ રૂપીઆમાંથી સવા રૂપીઓ કેટલા માણસને અપાય?

૩૬) ૮૦ છોકરા વચ્ચે ૧૦૦ રૂપીઆ વહેંચીએ તો દરેકને શું મળે?

૩૭) ૧ા શેર વેગણનો એક આનો તો ૧ા મણ ૮ાા શેરનું શું બેસે?

૩૮) એક કોટની શીવડામણી ૧ા રૂપીઆ લેખે દરજીને મેં ૪૩ાા રૂપીઆ આપ્યા ત્યારે કેટલા કોટ શીવડાવ્યા હશે?

૩૯) ૯૦ રૂપીઆમાંથી સવા રૂપીઆવાળી કેટલી ટોપીઓ આવશે?

૪૦) એક તાકામાં ૩૭ાા ગજ કપડું છે, તેમાંથી સવા સવા ગજના કેટલા પહેરણ થશે?

૪૧) ૫૫ રૂપીઆમાં ૪૪ ટોપીઓ લીધી તો એક ટોપીની કિંમત શું પડી?

૪૨) કેટલી વાર સવા લઇએ તો ૮૮ાા; ૭૩ાા; ૪૭ાા; ૧૦૭ાા; ૮૭૫ થાય?

૪૩) એક હજામતનો ૧ા આનો આપવો પડે છે, મેં હજામને રૂ. ૫ આપ્યા ત્યારે કેટલી હજામત કરાવી હશે?

૪૪) ૪૨॥ રૂપીઆમાંથી સવા રૂપીઆવાળી કેટલી છત્રીઓ આવશે ?
૪૫) કેટલા સવા ૪૫ ? કેટલા સવા ૫૬। ? કેટલા સવા ૪૮॥। ?
૪૬) ૪૨ વાર સવા રૂપીઓ લેવાને બદલે ૨॥ રૂપીઆ કેટલીવાર લઇએ તો ચાલે ?
૪૭) કેટલા સવા હોય તો પુરેપુરા આખા થાય ?
૪૮) ૧। આને શેર સુરણુ મળે તો ૧। રૂપીઆનું કેટલું આવે ?
૪૦) ૧। શેરનો ૧। આનો તો ૧। મણનું શું ?

મનોયત્ન ૪. શેરની ધાતનો ઉપયોગ.

૧) પૈસો એટલે શું ? રૂપીઓ એટલે શું ? પૈસો ને પૈસાભાર અને રૂપીઓ ને રૂપીઆભારમાં ફેર શું તે સમજાવો.
૨) રૂપીઆભાર મધ લેજો એમાં શું સમજ્યા ?
૩) અધોળના રૂપીઆભાર કેટલા ? અધોળના પૈસાભાર કેટલા ?
૪) અધોળ તોળવા માટે કેટલા રૂપીઆ મૂકવા ? પૈસા કેટલા મૂકવા ?
૫) ૨॥ રૂપીઆનો ભાર કેટલા પૈસાના ભાર બરાબર છે ?
૬) ૪॥ પૈસા મૂકીને તોળવાને બદલે કેટલા રૂપીઆ મૂકીને તોળીએ તો ચાલે ?
૭) અધોળ દરાખ લીધી બીજી વાર અધોળ લીધી કેટલી થઇ ?
૮) અધોળ બે વખત લેવાને બદલે એકી વખતે કેટલું લેવું ?
૯) નવટાંકના અધોળ કેટલા ? કેટલા અધોળનો નવટાંક થાય ?
૧૦) નવટાંકના રૂપીઆભાર કેટલા ? નવટાંકના પૈસાભાર કેટલા ?
૧૧) નવટાંક તેલમાંથી ૪॥ પૈસાભાર ઢોળાઇ ગયું તો કેટલું રહ્યું ?

૧૨) ૪॥ પૈસાભાર બદામમાં, ૨॥ રૂપીઆભાર એલચી નાખી તો કેટલું વજન થયું ?

૧૩) પાશેરના નવટાંક કેટલા ? પાશેરના અધોળ કેટલા ? પાશેરના રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?

૧૪) ૨ નવટાંક; ૪ અધોળ; ૧૦ રૂપીઆભાર; ૧૮ પૈસાભાર ક્યા કાટલાની બરાબર છે ?

૧૫) ૧૦ રૂપીઆ, ૧૮ પૈસા, ૨ નવટાંક, ૪ અધોળ, એક પાશેર એમાં ભાર કોનો વધારે ?

૧૬) ૪॥ પૈસાભાર ખાંડ, અધોળ ઘી અને નવટાંક લોટ લીધો તો બધું મળી કેટલું વજન થયું ?

૧૭) પાશેર મધમાંથી અધોળ વપરાયું તો કેટલું રહ્યું ?

૧૮) ૨॥ રૂપીઆભાર મરી, અધોળ તજ, અને ૪॥ પૈસાભાર એલચીમાં કેટલી સૂંઠ નાખું તો પાશેર વજન થાય ?

૧૯) પાશેર કોની કોની બરાબર છે ? પાશેર અને પાશેર કેટલું

૨૦) કેટલા પાશેરા હોય તો અચ્છેર જેટલું વજન થાય ?

૨૧) અચ્છેરના પાશેરા કેટલા ? નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ? રૂપીઆ-ભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ? અચ્છેર કોની કોની બરાબર છે ?

૨૨) કાટલાં વગર અચ્છેર શી રીતે તોળી આપવું ?

૨૩) અચ્છેર ઘીમાંથી વાપરતાં ૩ અધોળ રહ્યું ત્યારે કેટલું વપરાયું ?

૨૪) ૩ વાર નવટાંક સાહી લીધી, પણ શીશીમાં અચ્છેર સાહી માય છે, તો શીશી ભરવાને બીજી કેટલી સાહી લેવી ?

૨૫) અચ્છેર લોટ ને પાશેર ઘી મળી કેટલું વજન થયું ?

૨૬) પોણો શેરના પાશેરા કેટલા ? નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?

૨૭) એકલા પૈસાથી પોણો શેર શી રીતે તોળી આપવું ?

૨૮) ૧૫ રૂપીઆ છે, બીજા કેટલા રૂપીઆ હોય તો પોણો શેર તોળી અપાય ?

૨૯) પોણો શેર કોની કોની બરાબર છે ?

૩૦) પોણોશેર દૂધમાં પાશેર પાણી મેળવ્યું તો કેટલું વજન થયું ?

૩૧) શેરમાંથી કેટલું વાપરીએ તો પોણો શેર રહે ?

૩૨) શેરના અચ્છેરા કેટલા ? પાશેરા કેટલા ? નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ? રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?

૩૩) શેર કોની કોની બરાબર છે ?

૩૪) આ રેતીના ઢગલામાંથી આ અધોળી વડે નવટાંકી, પાશેરો, અચ્છેરો અને શેરીઓ બનાવો.

૩૫) નવટાંકની ધાત બોલો. શેરની ધાત બોલો.

૩૬) કેટલી વખત નવટાંક લઈએ તો શેર થાય ? ૩ાા શેર લેવું હોય તો નવટાંક કેટલીવાર લેવું ?

૩૭) ૧૬ અધોળના કેટલા શેર ? ૭ શેરના, ૧ાા શેરના, ૨ાા શેરનાં, ૦ાા શેરના, ૧ા શેરના અને પાશેરના અધોળ કેટલા ?

૩૮) ૪ શેર તોળવા માટે કેટલા પાશેર મૂકવા ? ચાર શેરના પાશેરા કેટલા ?

૩૯) ૩૦ રૂપીઆ છે, એનો ભાર કેટલો ? એટલોજ ભાર કેટલા પૈસાનો થાય ?

૪૦) ત્રાજવાના એક પલ્લામાં પાંચશેરી મૂકી છે, ને સામા પલ્લામાં પાશેરો મૂકયો છે તો કેટલું તોળાશે ?

૪૧) ૨ાા પાઇની પાશેર દૂધી મળે તો શેરનું શું બેસે ?

૪૨) ૨॥ આનાનું શેર દૂધ આવે ત્યારે પોણા શેરનું શું આપવું ?
૪૩) ૨॥ આને શેર કારેલાં મળે તો પાશેરનું શું આપવું ?
૪૪) બાર વખત અધોળ અધોળ મધ લીધું ત્યારે તે કેટલું થયું ?
૪૫) શેરમાં ૪॥ પૈસાભાર ઓછું દૂધ મળ્યું ત્યારે પોણા શેર કરતાં કેટલું વધારે અથવા ઓછું મળ્યું ?
૪૬) પાંચશેર ને નવટાંક ઘી છે તેમાં કેટલું નાખું તો ૭ શેર થાય ?
૪૭) ૮ પૈસાનું શેર દૂધ મળે તો નવટાંકનું શું ? એક પૈસાનું કેટલું આવે ?
૪૮) ૮ પાઇનું પાશેર દૂધ આવ્યું તો એક આનામાં કેટલું આવશે ?
૪૯) ૨॥ શેરના રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
૫૦) ૧૫ રૂપીઆભાર કેટલા અધોળની બરાબર છે ?
૫૧) દોઢ પાશેર તે કેટલા રૂપીઆના ભાર બરાબર છે ?
૫૨) ૦।, ૦॥, ૦॥।, ૧।, ૧॥, ને ૨॥ શેરના રૂપીઆભાર કેટલા ?
૫૩) દોઢ પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ? રૂપીઆભાર કેટલા ?
૫૪) અઢી પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?
૫૫) ૧૦,૨૦,૩૦,૪૦,૫૦,૬૦,૮૦, ને ૧૦૦ રૂપીઆભારના શેર કેટલા ?
૫૬) કેટલા નવા પૈસાભારનું ૧॥ શેર થાય ?
૫૭) પોણોશેર ને નવટાંકના રૂપીઆભાર કેટલા ?
૫૮) શેર ને પાશેરા વડે પોણોશેર શી રીતે તોળી આપવું ?
૫૯) નવટાંક લોટ ને ૪॥ પૈસાભાર ઘી મળી કેટલું વજન થાય ?
૬૦) અચ્છેર બદામ, પાંચ રૂપીઆભાર સાકર અને ૯ પૈસાભાર એલચી લીધી તેમાં કેટલો લોટ નાખું તો શેર વજન થાય ?
૬૧) પોણા શેર ઘીમાંથી ૧૮ પૈસાભાર વપરાયું તો હવે કેટલા શેર રહ્યું ?
૬૨) ૩૦ રૂપીઆભાર વધારે કે ૩૬ પૈસાભાર ?

૬૩) નવટાંક, પાશેર, અચ્છેર, પોણો શેર ને શેર તોળવું હોય તો કેટલા રૂપીઆ મૂકવા? પૈસા કેટલા મૂકવા?
૬૪) મારી પાસે એક રૂપીઆભારનું, ૩ રૂપીઆભારનું, ૯ રૂપીઆભારનું અને ૨૭ રૂપીઆભારનું એવાં ચાર કાટલાં છે; તેનાથી નવટાંક, પાશેર, અચ્છેર, પોણોશેર અને શેર તોળી આપો.
૬૫) ઉપરના ચાર કાટલાંથી એક રૂપીઆભારથી ૪૦ રૂપીઆભાર સુધીમાં જેટલા રૂપીઆભાર માગે તેટલા રૂપીઆભાર તોળી આપો.

મને યત્ન ૫. મણની ધાતનો ઉપયોગ.

૧) મણના શેર કેટલા? કેટલા શેરનો મણ? શેરના રૂપીઆભાર કેટલા?
૨) સવા મણના શેર કેટલા? પોણા મણના શેર કેટલા?
૩) ૪૮ શેર તે એક મણથી કેટલું વધારે, અને સવા મણથી કેટલું ઓછું?
૪) ૧॥ મણમાંથી ૩ શેર લઇએ તો કેટલા શેર રહે?
૫) ૩૮ શેર ०॥। મણથી કેટલું વધારે? ०॥। મણ ૩૮ શેરથી કેટલું ઓછું? ૩૮ શેર મણમાં કેટલું ઓછું? મણ એ ૩૮ શેરથી કેટલું વધારે?
૬) ૧૦૦, ૬૦, ૫૦, ૩૦, ૨૦, ૧૦, શેરના મણ કેટલા? ०। ०॥, ०॥।, ૧।, ૧॥, અને ૨॥ મણના શેર કેટલા?
૭) મણની દશશેરી કેટલી? પાંચશેરી કેટલી? અઢીશેરી કેટલી? સવાશેરી કેટલી? અધમણીઆ કેટલા?
૮) ૨॥ મણ ૭ શેરના શેર કેટલા?

૯) સવા મણની પાંચશેરી કેટલી ? અઢીશેરી કેટલી ? સવાશેરી કેટલી ?

૧૦) ૧॥ મણમાંથી પાંચ શેર કેટલી વખત આપી શકાય ? ૧। શેર કેટલી વખત આપી શકાય ?

૧૧) ૨૫ શેરમાં પાંચ શેર નાખીએ તો કેટલા મણ થાય ? ૫ શેર કાઢી લઇએ તો કેટલા મણ રહે ?

૧૨) ૩૫ શેરમાંથી ૫ શેર કાઢી લઇએ તો કેટલા મણ રહે ?

૧૩) ૨॥ મણ ઘીમાંથી ૨૫ શેર ગળી ગયું તો કેટલું રહ્યું ?

૧૪) એક મણ ઘી આપવું હોય તો કેટલા રૂપીઆ મૂકીને તોળી આપવું ? પાંચશેર કેટલીવાર તોળવું ?

૧૫) મણ દાળ જોઇએ છે, તેમાં ૩૨ શેર છે તો બીજી કેટલી લાવવી ?

૧૬) અધમણીઓ, દશશેરી, અને પાંચશેરી એક ત્રાજવામાં મૂકીએ તો કેટલા શેર તોળાય ?

૧૭) ૦॥। મણ તે ૩૭ શેરથી કેટલું ઓછું ? ૩૭ શેર તે ૦॥। મણથી કેટલું વધારે ?

૧૮) મણમાં ૧૦ શેર ઓછું તે કેટલા મણ કહેવાય ?

૧૯) મણ તોળવા માટે બશેરીથી કેટલી વખત તોળવું ?

૨૦) અઢીશેર કેટલી વખત લઇએ તો મણ થાય ? મણની અઢીશેરી કેટલી ? મણનો ૧૬ મો ભાગ શું ?

૨૧) કેટલી વખત સવાશેર લઇએ તો મણ થાય ?

૨૨) સાત વખત દશ શેર તોળી આપ્યું તો કેટલા મણ થયું ?

૨૩) એક તામડીમાં ૮ શેર દૂધ માય છે, મારે ૨ મણ લેવું હોય તો કેટલી વખત ભરી લેવી ?

૨૪) મણના શેર કેટલા ? શેરના અધોળ કેટલા ? મણના અધોળ કેટલા ?

૨૫) ૧॥ મણ અનાજ છે, રોજ ૪શેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે? અને જો રોજ ૩ શેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે?
૨૬) શેરથી મણ કેટલા ગણો. શેર એ મણનો કેટલામો ભાગ?
૨૭) ૨॥ મણ ૩ શેરમાં કેટલું ઉમેરીએ તો ૩ મણ થાય?
૨૮) ०॥। મણમાં ૪॥ શેર ઓછું તે કેટલા શેર?
૨૯) પાવલાના ૨॥ શેર ચોખા મળે તો મણનું શું પડ્યું?
૩૦) અઢીશેરના બે આના આપ્યા તો મણનું શું આપવું?
૩૧) રૂ. ૪૧) એ મણ ઘી મળે તો ०॥। મણનું શું આપવું?
૩૨) ૯ વખત અઢીશેરે ચણા લીધા તો તે કેટલા થયા?
૩૩) ૩૫ શેર અનાજ આપવું હોય તો સવાશેરીથી કેટલી વખત તોળી આપવું? અઢીશેરીથી કેટલી વખત તોળવું પડે?
૩૪) અઢીશેર કેટલી વખત લઇએ તો ०॥ મણ થાય?
૩૫) ૨॥ મણ તોળવા માટે કેટલા અધમણીઆ મૂક્યા?
૩૬) અઢી મણની પાંચશેરી કેટલી! કેટલી પાંચશેરીનો ભાર "૨॥ મણ જેટલો થાય?
૩૭) અધમણીઆ ને પાંચશેરી વડે ૧૫ શેર શી રીતે તોળી આપવું?
૩૮) મારી પાસે દશશેરો છે. તેનાથી ૨॥ શેર શી રીતે તોળી આપવું?
૩૯) મારી પાસે ૧ શેરનું, ૩ શેરનું, ૯ શેરનું અને ૨૭ શેરનું એવાં ચાર કાટલાં છે, તે વડે ૧૯, ૨૩, ૨૯, ૩૯ શેર શી રીતે તોળી આપવું?
૪૦) ઉપલા કાટલાં વડે ૧, ૨, ૩, ૪, ૫ એમ ૪૦ શેર સુધી કેવી રીતે તોળી આપવું?

પ્રકરણ ૪.

વજન અને કિંમત સંબંધી સમજ.

અચ્છેર બે વખત લઇએ તો કેટલું થાય? અચ્છેરનું બમણું કેટલું? પાશેરનું બમણું કેટલું? નવટાંકનું બમણું કેટલું? અધોળનું બમણું કેટલું? સવા રૂપીઆભારનું બમણું કેટલું?

અધમણુ બે વખત લઇએ તો કેટલું થાય? દશશેરનું બમણું કેટલું? પાંચશેરનું બમણું કેટલું? અઢીશેરનું બમણું કેટલું? સવાશેરનું બમણું કેટલું?

અચ્છેરને	રૂ.	૧)	પડે તો	શેરનું	શું?	જ. રૂ. ૨)
પાશેરનો	રૂ.	૧)	પડે તો	અચ્છેરનું	શું?	જ. રૂ. ૨)
નવટાંકનો	રૂ.	૧)	પડે તો	પાશેરનું	શું?	જ. રૂ. ૨)
અધોળનો	રૂ.	૧)	પડે તો	નવટાંકનું	શું?	જ. રૂ. ૨)
અધમણુનો	રૂ.	૧)	પડે તો	મણનું	શું?	જ. રૂ. ૨)
દશશેરનો	રૂ.	૧)	પડે તો	અધમણુનું	શું?	જ. રૂ. ૨)
પાંચશેરનું	રૂ.	૧)	પડે તો	દશ શેરનું	શું?	જ. રૂ. ૨)
અઢીશેરનો	રૂ.	૧)	પડે તો	પાંચશેરનું	શું?	જ. રૂ. ૨)
સવાશેરનો	રૂ.	૧)	પડે તો	૨ાા શેરનું	શું?	જ. રૂ. ૨)

ઉપરના હિસાબમાં તમે વજન કેટલા ગણું લીધું? જ. **બમણું**. કિંમત કેટલા ગણી આપી? જ. **બમણી**. બમણું વજન લઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે? જ. **બમણી**. ચાર ગણું વજન લઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે? **ચારગણી**. આઠ ગણું વજન લઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે? જ. **આઠગણી**.

ઉપરના હિસાબો પરથી કઈ રીત નીકળી ? જ.

૧) જેટલા ગણું વજન લઈએ તેટલા ગણી કિંમત આપવી પડે.

બમણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણું મળે ? જ. બમણું. ચાર ગણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણું મળે ? જ. ચાર ગણું વજન મળે. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ? જ.

૨) જેટલા ગણી કિંમત આપીએ તેટલા ગણું વજન મળે.

શેરનું અડધું કેટલું ? અચ્છેરનું અડધું ? પાશેરનું અડધું ? નવટાંકનું અડધું ? અધોળનું અડધું કેટલું ?

મણનું અડધું કેટલું ? અધમણનું અડધું કેટલું ? દશશેરનું અડધું ? પાંચશેરનું અડધું ? અઢીશેરનું અડધું ? સવાશેરના અધોળા કેટલા ? સવાશેરનું અડધું ?

શેરનો	રૂ. ૧) પડે તો અચ્છેરનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥
અચ્છેરનો	રૂ. ૧) પડે તો પા શેરનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥
પાશેરનો	રૂ, ૧) પડે તો નવટાંકનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥
નવટાંકનો	રૂ. ૧) પડે તો અધોળનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥
અધોળનો	રૂ. ૧) પડે તો સવા રૂપીઆભારનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥
મણનો	રૂ. ૧) બેસે તો અધમણનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥
અધમણનો	રૂ. ૧) બેસે તો દસશેર કે ૦। મણનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥
દસશેરનો	રૂ. ૧) બેસે તો પાંચશેરનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥
પાંચશેરનો	રૂ. ૧) બેસે તો અઢીશેરનું	શું બેશે ?	જ. રૂ. ૦॥
અઢીશેરનો	રૂ. ૧) બેસે તો સવાશેરનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥
સવાશેરનો	રૂ. ૧) બેસે તો દસ અધોળનું	શું બેસે ?	જ. રૂ. ૦॥

ઉપરના હિસાબોમાં તમે વજનનો કેટલામો ભાગ લીધો? જ. અડધો ભાગ. કિંમતનો કેટલામો ભાગ આવ્યો? જ. અડધો ભાગ. વજનનો ચોથો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે? જ. ચોથો ભાગ. વજનનો આઠમો ભાગ લઇએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે? જ. આઠમો ભાગ. વજનનો સોળમો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે? જ. સોળમો ભાગ. વજનનો ૩૨ મો ભાગ લઇએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે? જ. ૩૨ મો ભાગ. વજનનો ૪૦ મો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે? જ. ૪૦ મો ભાગ. વજનનો ૧૬૦૦ મો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે? જ. સોળસેમો ભાગ. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી?

જ. ૩) વજનનો જેટલામો ભાગ લઇએ તેટલામો ભાગ કુંમતનો આપવો પડે.

કિંમતનો અડધો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે? જ. અડધો. કિંમતનો ચોથો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે? જ. ચોથો ભાગ મળે. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી?

જ. ૪) કિંમતનો જેટલામો ભાગ આપીએ તેટલામો ભાગ વજનનો મળે.

રૂપીઆના અડધા ૨	શેરના અચ્છેરા ૨	મણના અધમણીઆ ૨
રૂપીઆના પાવલા ૪	શેરના પાશેરા ૪	મણના દસશેરા ૪
રૂપીઆની બેઆની ૮	શેરના નવટાંક ૮	મણની પાંચશેરી ૮
રૂપીઆના આના ૧૬	શેરના અધોળા ૧૬	મણની અઢીશેરી ૧૬
રૂપીઆના ઢબુ ૩૨	શેરના ૧૧ રૂ ભાર ૩૨	મણની સવાશેરી ૩૨
રૂ.ના અઢી દોકડા ૪૦	શેરના રૂ. ભાર ૪૦	મણના શેર ૪૦

દોકડાની ધાત.

૬ા	દોકડાનો	રૂ.	૦)–
૧૨ાા	દોકડાના	રૂ.	૦)=
૧૮ાાા	દોકડાના	રૂ.	૦)≡
૨૫	દોકડાનો	રૂ.	૦ા
૩૧ા	દોકડાનો	રૂ	૦ા–
૩૭ાા	દોકડાનો	રૂ.	૦ા=
૪૩ાાા	દોકડાનો	રૂ.	૦ા≡
૫૦	દોકડાનો	રૂ.	૦ાા
૫૬ા	દોકડાનો	રૂ.	૦ાા–
૬૨ાા	દોકડાનો	રૂ.	૦ાા=
૬૮ાાા	દોકડાનો	રૂ.	૦ાા≡
૭૫	દોકડાનો	રૂ.	૦ાાા
૮૧ા	દોકડાનો	રૂ.	૦ાાા–
૮૭ાા	દોકડાનો	રૂ.	૦ાાા=
૯૩ાાા	દોકડા	રૂ.	૦ાાા≡
૧૦૦	દોકડા	રૂ.	૧)

૧૦૦	દોકડાનો	રૂ.	૧)
૨૦૦	દોકડાના	રૂ.	૨)
૩૦૦	દોકડાના	રૂ.	૩)
૪૦૦	દોકડાના	રૂ.	૪)
૫૦૦	દોકડાના	રૂ.	૫)
૬૦૦	દોકડાના	રૂ.	૬)
૭૦૦	દોકડાના	રૂ.	૭)
૮૦૦	દોકડાના	રૂ.	૮)
૯૦૦	દોકડાના	રૂ.	૯)
૧૦૦૦	દોકડાના	રૂ.	૧૦)

૧ દોકડો લગભગ ૨ પાઈ

શેરનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલાજ અડધાનું અચ્છેર
૨. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલાજ પાવલાનું પાશેર
૩. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલીજ બેઆનીનું નવટાંક
૪. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલાજ આનાનું અધોળ
૫. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલાજ ઢબુનું ૧। રૂપીઆભાર
૬. જેટલે રૂપીએ શેર તેથી અઢી ગણે × દોકડે રૂપીઆભાર
૭. જેટલે આને શેર તેટલાજ ઢબુનું અચ્છેર
૮. જેટલે આને શેર તેટલાજ સવાકાનું પાશેર
૯. જેટલે આને શેર તેટલાજ અધેલાનું નવટાંક
૧૦. જેટલે આને શેર તેટલાજ *ઉપઆનાનું અધોળ
૧૧. જેટલે આને શેર તેથી અઢી ગણી બદામે રૂપીઆભાર
૧૨. જેટલા આનાનું અધોળ તેટલાજ રૂપીઆનું શેર

મણનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ અડધાનું અધમણ
૨. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ પાવલાનું દસશેર
૩. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલીજ બેઆનીનું પાંચ શેર
૪. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ આનાનું અઢી શેર
૫. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ ઢબુનું સવાશેર
૬. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ સવાકાનું દસ અધોળ
૭. જેટલે રૂપીએ મણ તેથી અઢી ગણે દોકડે શેર
૮. જેટલે આને મણ તેટલાજ ઢબુનું અધમણ

×એક દોકડાની લગભગ ૨ પાઇ થાય, *૧ ઉપઆનાની ૦॥। પાઇ

૯) જેટલે આને મણ તેટલાજ સવાકાનું દસશેર
૧૦) જેટલે આને મણ તેટલાજ અધેલાનું પાંચ શેર
૧૧) જેટલે આને મણ તેટલાજ ઉપઆનાનું અઢી શેર
૧૨) જેટલે આને મણ તેથી અઢીગણી બદામે શેર
૧૩) જેટલા આનાનું ૨॥ શેર તેટલાજ રૂપીઆનું મણ,

રૂપીઆભારના અધોળ અને શેરની અઢીશેરી કરવાની સહેલી રીત.

૧। રૂપીઆભાર=૦॥ અધોળ થાય છે, માટે જે રૂપીઆભાર સવાયાના આંકમાં આવે તેના અધોળા થઇ શકે. રૂપીઆભારમાં જેટલી વખત સવા હોય તેના અર્ધા કરવાથી અધોળ થાય તેજ મુજબ શેરની અઢીશેરી પણ થાય. જેમકે ૨૭॥ રૂપીઆભારના અધોળ કેટલા? ૨૭॥ શેરની અઢીશેરી કેટલી? ૨૭॥÷૧।=૨૨, ૨૨॥×૦॥=૧૧ અધોળ. ૨૭॥÷૧।=૨૨, ૨૨×૦॥=૧૧ અઢીશેરી,

મનોયત્ન ૬.

૧) રૂ. ૧)નું શેર તો ૧ અધોળનું શું?
૨) રૂ. ૨) નું શેર તો ૧ અધોળનું શું?
૩) રૂ. ૫) નું શેર તો અધોળનું શું?
૪) રૂ. ૭॥ નું શેર તો અધોળનું શું?
૫) રૂ. ૭॥ નું શેર તો નવટાંકનું શું?
૬) રૂ. ૭। નું શેર તો શેર ০।- નું શું?
૭) રૂ. ૧૮॥= નુ શેર તો અધોળનું શું?
૮) રૂ. ૨૭।= નું શેર તો ০। શેરનું શું?

૯) રૂ. ૪॥ નું શેર તો ૨॥ રૂપીઆભારનું શું ?
૧૦) રૂ. ૧૫॥ નું શેર તો ૪॥ પૈસાભારનું શું ?
૧૧) રૂ. ૧૮॥ નું શેર તો ૧૫ રૂપીઆભારનું શું ?
૧૨) રૂ. ૧૫) નું શેર તો રૂપીઆભારનું શું ?
૧૩) રૂ. ૧૦) નું શેર તો ૨ રૂપીઆભારનું શું ?
૧૪) ૭॥ આનાનુ અધોળ તો શેરનું શું ?
૧૫) રૂ. ૧।≡॥ નું ૨॥ રૂપીઆભાર તો શેરનું શું ?
૧૬) ૦॥ આનાનું અધોળ તો શેરનું શું ?
૧૭) રૂ. ૦)≡ નું ૪॥ પૈસાભાર તો શેરનું શું ?
૧૮) રૂ. ૦।≡ નું શેર તો નવટાંકનું શું ?
૧૯) ૨॥ આનાનું નવટાંક તો શેરનું શું ?
૨૦) રૂ. ૧) નું મણ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૨૧) રૂ. ૨) નું મણ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૨૨) રૂ. ૪) નું મણ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૨૩) રૂ. ૩॥ નું મણ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૨૪) રૂ. ૮।॥ નું મણ તો ૫ શેરનું શું ?
૨૫) રૂ. ૬। નું મણ તો ૦। મણ ૨॥ શેરનું શું ?
૨૬) રૂ. ૨૩।॥= નું મણ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૨૭) રૂ. ૧૭।= નું મણ તો ૦। મણનું શું ?
૨૮) રૂ. ૭। નું મણ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૨૯) રૂ. ૧॥ નું મણ તો ૫ શેરનું શું ?
૩૦) રૂ. ૨૮।॥ નું મણ તો ૧૫ શેરનું શું ?
૩૧) રૂ. ૨૫) નું મણ તો ૧ શેરનું શું ?

૩૨) રૂ. ૩ાા નું મણ તો ૨ શેરનું શું?
૩૩) ૪ાા આનાનું ૨ાા શેર તો મણનું શું?
૩૪) રૂ. ૦ા૦ાા નું ૨ાા શેર તો મણનું શું?
૩૫) ૩ાા આનાનું ૨ાા શેર તો મણનું શું?
૩૬) રૂ. ૦)ાાા નું ૨ાા શેર તો ૧ મણનું શું?
૩૭) રૂ. ૦ાાનું મણ તો ૫ શેરનું શું?
૩૮) રૂ. ૦)ા નું ૫ શેર તો મણનું શું?
૩૯) રૂ. ૧) નું ૭ શેર તો એક આનાનું કેટલું?
૪૦) રૂ. ૧) નું ૪ાા શેર તો રૂ. ૦) નું કેટલું?
૪૧) રૂ. ૧) નું ૩ મણ તો એક આનાનું કેટલું?

પ્રકરણ ૫.

આંક અને ધાતના વ્યવહારિક પરચુરણ હિસાબ.

મનોયત્ન ૭. સૂચનાઃ–હિસાબ વ્યાવહારમાં લાગુ પાડી પૂછવા.

૧) ૫ શેરના રૂ. ૦ાાા તો મણનું શું?
૨) દસશેરના ૯ આના તો ૨ મણનું શું?
૩) ૪ આનાનું ૮ શેર તો ૭ાા આનાનું કેટલું?
૪) ૧૨ શેરના ૬ આના તો ૭ાા આનાનું કેટલું?
૫) રૂ. ૦ાા નું મણ તો ૧ આનાનું કેટલું?
૬) રૂ. ૦ાાા નું મણ તો રૂ. ૦)ાા નું કેટલું?
૭) રૂ. ૧) નું ૧ાા શેર તો ૨ાા મણ ૮ાા શેરનું શું?

૮) રૂ. ૨॥ એ મણ તો ૨૭॥ રૂપીઆમાં કેટલા મણ આવે ?
૯) રૂ. ૮) નું મણ તો ૨૧૬ રૂપીઆનું કેટલા મણ ?
૧૦) રૂ. ૨૧) નું ૧ા મણ ૨॥ શેર તો ૬ રૂપીઆનું કેટલું ?
૧૧) ૬૩ શેરના ૪૨ પૈસા તો ૧॥ શેરનું શું ?
૧૨) ૫ પૈસાનું ૩૫ શેર તો ૬ પૈસાનું કેટલું ?
૧૩) ૩૦ શેરના ૨૪ પૈસા તો ૬ા શેરનું શું ?
૧૪) મણના ૨॥ રૂપીઆ તો ૭॥ રૂપીઆનું કેટલા મણ ?
૧૫) રૂ. ૨૫) નું ૧॥ મણ તો ૭॥ મણનું શું ?
૧૬) ૩ મણના ૩॥ રૂપીઆ તો ૧૨ રૂપીઆનું શું ?
૧૭) ૨૭ મણના ૧૬૨ રૂપીઆ તો ૧૨ રૂપીઆનું શું ?
૧૮) ૦॥ મણ ૭ શેરનો ૧ રૂપીઓ તો ૧॥ રૂપીઆનું કેટલું ?
૧૯) ૭ મણ તેલના ૧૦૫ રૂપીઆ તો ૩ મણ તેલનું શું ?
૨૦) રૂપીઆ ૨૪)નું ૩૦ મણ તો ૧૮ રૂપીઆનું કેટલું ?
૨૧) રૂ. ૧ા નું ૧॥ મણ તો ૯૩॥ રૂપીઆનું કેટલું ?
૨૨) ૧૨ શેરના ૩૦ આના તો ૭॥ આનાનું કેટલું ?
૨૩) ૪૫ તસુના ૧૫ આના તો રૂ. ૧)=॥ નું કેટલું ?
૨૪) ૮ આનાનું શેર તો ૧૦ રૂપીઆનું કેટલું ?
૨૫) એક પૈસાનું ૨॥ શેર તો રૂ. ૧) નું કેટલું ?
૨૬) રૂ. ૦॥ નું શેર તો ૧ા મણનું શું ?
૨૭) રૂ. ૨॥ નું મણ તો ૩૦ મણનું શું ?
૨૮) ૫ શેરનો ૧॥ રૂપીઓ તો ૧॥ મણનું શું ?
૨૯) રૂ. ૧॥ નું મણ તો ૬૯ રૂપીઆનું કેટલું ?
૩૦) રૂ. ૧) નું ૦॥ શેર તો ૫૧ રૂપીઆનું કેટલું

૩૧) રૂ. ૦ાનું શેર તો ૬ા રૂપીઆનું કેટલું ?

૩૨) રૂ. ૦)ત્ના નું અધોળ તો શેરનું શું ?

૩૩) રૂ. ૧)નું ૧ાા મણ તો ૪૮ મણનું શું ?

૩૪) રૂ. ૧)ની ૨૪ પેનશીલ તો ૧ા રૂપીઆની કેટલી ?

૩૫) રૂ. ૧ા ની ૨ાા શેર બરફી મળે તો રૂ. ૬) ની કેટલી આવે ?

૩૬) મણ ઘઉંમાંથી ૮ વખત સરખા દળવા આપ્યા ત્યારે દરેક વખતે કેટલા આપ્યા હશે ?

૩૭) ૫૦ માણુસો વચ્ચે ૨ાા મણ દૂધ વપરાયું ત્યારે ૭ માણુસે કેટલું દૂધ પીધું હશે ?

૩૮) એક શેરની ૩ કેરી ચઢે ત્યારે ૧ા મણની કેટલી ચઢશે ?

૩૯) રૂ. ૧.ની ૨૩ શેર જુવાર મળે તો ૦ાા મણ ૮ાા શેરનું શું ?

૪૦) ૬ કેરીનો રૂ. ૧) બેસે તો ૨ાા રૂપીઆમાં કેટલી કેરી આવે ?

૪૧) રૂ. ૬)ની મણ કેરી મળે તો રૂ. ૧૭૪)ની કેટલા મણ આવશે ?

૪૨) રૂ. ૧)નું ૦ાા શેર ઘી મળે તો રૂ. ૩૦૦)નું કેટલું આવશે ?

૪૩) ૧ાા શેરના ળા રૂપીઆ તો ૧ શેરનું શું ?

૪૪) ૧ાા શેરના ૬૦ પતાસાં ચઢે તો ૨ાા શેરનાં કેટલાં ચઢશે ?

૪૫) મણ કારેલાના ૨ાા રૂપીઆ તો ૦ાા મણનું શું ?

૪૬) રૂ. ૬)નું ૧ાા મણ તો મણનું શું ?

૪૭) ૨ાા મણના ૧૨ાા રૂપીઆ તો ૭ મણનું શું ?

૪૮) ૪ પાઈની ૩ પેન તો ૪ આનાની કેટલી ?

૪૯) ૩ આનાનું એક શેર તો ૦ાા રૂપીઆનું કેટલું ?

૫૦) રૂ. ૧૬ાા નું ૧ાા મણ તો ૧૩ાા રૂપીઆનું કેટલું ?

૫૧) ૨ાા મણના ૧૨ાા રૂપીઆ તો ળા રૂપીઆનું કેટલું ?

૫૨) ૪ શેરનો ૧ા રૂપીઓ તો મણનું શું ?

૫૩) રૂ. ૯)નું ૧૩ાા મણ તો ૭ રૂપીઆનું કેટલું ?
૫૪) રૂ. ૧૬ા નું ૧૩ મણ તો ૩૭ાા રૂપીઆનું કેટલું ?
૫૫) ૨૧) શેર ચાના રૂ. ૨૬ા બેસે તો રૂ. ૩ાાા માં કેટલી આવશે ?
૫૬) ૩ મણ તેલના રૂ. ૪૫) બેસે તો ૧૦ શેરનું શું ?
૫૭) રૂ. ૨ાા થી રૂ. ૭૨ાા રૂપીઆ કેટલા ગણા છે ?
૫૮) રૂ. ૧ાા ની એક ટોપી તો ૭૩ાા રૂપીઆમાં કેટલી ટોપી આવે ?
૫૯) રૂ. ૭૩ાા માં રૂ. ૧ાા કેટલી વાર છે ?
૬૦) ૧ાા રૂપીઓ રૂ. ૭૩ાા માં કેટલી વાર છે ?
૬૧) રૂ. ૪)નું શેર તો ૫ રૂપીઆભારનું શું ? નવટાંકનું શું ?
૬૨) રૂ. ૫)નું શેર તો ૩ પાશેરનું શું ?
૬૩) રૂ. ૮ નું શેર તો રૂ. ૬)નું કેટલું ?
૬૪) રૂ. ૯)નું શેર તો રૂ. ૨ા નું કેટલું ?
૬૫) રૂ. ૪ાાા નું શેર તો રૂ. ૨ા નું કેટલું ?
૬૬) રૂ. ૨ાા નું શેર તો રૂ. ૪૦ નું કેટલું ?
૬૭) રૂ. ાનું શેર તો ૧૦ આનાનું કેટલું ?
૬૮) રૂ. ૧ાા નું શેર તો રૂ. ૪૯ાા નું કેટલું ?
૬૯) રૂ. ૧ા નું શેર તો રૂ. ૪૮ાાા નું કેટલું ?
૭૦) રૂ. ૦ાાા નું શેર તો રૂ. ૫૨ાા નું કેટલું ?
૭૧) રૂ. ૨ાા નું શેર તો રૂ. ૫૨ાા નું કેટલું ?
૭૨) રૂ. ૦)=ાા નું રૂપીઆભાર તો શેરનું શું ?
૭૩) રૂ. ૦)= નું ૫ શેર તો મણનું શું ?
૭૪) રૂ. ૧ા નું ૧૦ શેર તો ૧ાા મણનું શું ?
૭૫) રૂ. ૩) નું ાા મણ તો ૨ાા શેરનું શું ?
૭૬) રૂ. ૦ા નું ૧ા શેર તો ૧ાા મણનું શું ?

૭૭) રૂ. ૨ાનું શેર તો મણનું શું ?
૭૮) રૂ. ૨ાા નું શેર તો અધોળનું શું ?
૭૯) રૂ. ૯)નું શેર તો પાશેરનું શું ?
૮૦) રૂ. ૨ા નું શેર તો દસ રૂપીઆનું શું ?
૮૧) રૂ. ૮) નું શેર તો ૧૮ પૈસાભારનું શું ?
૮૨) રૂ. ૪ાા નું શેર તો ૮ અધોળનું શું ?
૮૩) રૂ. ૭ાા નું શેર તો ૪ નવટાંકનું શું ?
૮૪) રૂ. ૧૭ાા નું શેર તો ૨૦ રૂપીઆભારનું શું ?
૮૫) રૂ. ૨૧)નું એક શેર તો ૩૦ રૂપીઆભારનું શું ?
૮૬) રૂ. ૨ા નું શેર તો ૦ાાા શેરનું શું ?
૮૭) રૂ. પાા નું શેર તો ૧૨ અધોળનું શું ?
૮૮) રૂ. ૨ાા નું શેર તો ૧ાા અચ્છેરનું શું ?
૮૯) રૂ. ૩ાા નું શેર તો ૬ નવટાંકનું શું ?
૯૦) રૂ. ૨૨ાા નું ૨ાા શેર તો ૯ રૂપીઆનું કેટલું ?
૯૧) રૂ. ૦ા નું ૧૦ રૂપીઆભાર તો ૨ાા શેરનું શું ?
૯૨) રૂ. ૦ાા નું પાંચ રૂપીઆભાર તો ૨ાા શેરનું શું ?
૯૩) રૂ. ૦ાાા નું ૨ાા રૂપીઆભાર તો શેરનું શું ?
૯૪) રૂ. ૦)॥ નું પાંચ રૂપીઆભાર તો ૨ શેરનું શું
૯૫) રૂ. ૧૫)નું ૭ાા રૂપીઆભાર તો ૧ શેરનું શું ?
૯૬) રૂ. ૧૧) નું મણ તો ૪ અઢીશેરનું શું ?
૯૭) ૩ આનાનું ૨ાા શેર તો મણનું શું ?
૯૮) રૂ. ૦)= નું શેર તો મણનું શું ?
૯૯) રૂ. ૯)૦ાા નું શેર તો મણનું શું ?
૧૦૦) રૂ. ૦ા નું ૨ાા શેર તો મણનું શું ?

૧૦૧) ૨॥ શેરના ૩ આના તો મણનું શું ?
૧૦૨) પાશેરનો ૧ા આનો તો શેરનું શું ?
૧૦૩) નવટાંકનો ૧ા આનો તો શેરનું શું ?
૧૦૪) ૨ા આનાનું નવટાંક તો અચ્છેરનું શું ?
૧૦૫) રૂ. ૨॥ નું શેર તો રૂપીઆનું કેટલું ?
૧૦૬) ૧ા મણના રૂ. ૧૦) તો અઢીશેરનું શું ?
૧૦૭) રૂ. ૫)નું મણ તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
૧૦૮) રૂ. ૨૦)નું મણ તો રૂ. ૨॥ નું કેટલું ?
૧૦૯) રૂ. ૦॥≈નું શેર તો ૧ા શેરનું શું ?
૧૧૦) રૂ. ૦॥= નું પાંચ રૂપીઆભાર તો શેરનું શું ?
૧૧૧) ૧ા આનાની શેર પાપડી મળે તો ૧ા મણ ૩ શેરનું શું ?
૧૧૨) ૨॥ રૂપીઆભારના ચાર આના તો શેરનું શું ?
૧૧૩) ૩ શેરના રૂ ૯) તો ૦॥ મણનું શું ?
૧૧૪) રૂ. ૦)= નું ૧ા શેર તો મણનું શું ?
૧૧૫) ૨॥ શેરનો રૂ. ૧) તો મણનું શું ?
૧૧૬) રૂ. ૦। નું શેર તો મણનું શું ?
૧૧૭) ૪ શેરના ૬ રૂપીઆ તો ૩૯ શેરનું શું ?
૧૧૮) ૨૭ પાઈનું શેર દૂધ મળે તો રૂ. ૫॥≈નું કેટલું ?
૧૧૯) ૫ અધોળના ৩॥ આના તો શેરનું શું ?
૧૨૦) રૂ. ૧॥ એ મણ મીઠું મળે તો ૩ આનાનું કેટલું આવે ?
૧૨૧) રૂ. ૧૨॥ નું મણ તો ૧ા રૂપીઆમાં કેટલું આવશે ?
૧૨૨) એક આનાનું શેર ૦)૦॥ ઘી મળે તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
૧૨૩) રૂ. ૦)- નું અધોળ ઘી મળે તો શેરનું શું ?

૧૨૪) ૨॥ શેરના ૩ આના તો શેર ௳॥=નું શું?
૧૨૫) ௳॥ શેર દૂધનો એક આનો રૂ. ૧। નું કેટલું?
૧૨૬) એક આનાનું ૨॥ શેર તો ૨॥ મણનું શું?
૧૨૭) ૧૬ રૂપીઆનું ૧ મણ તો ૨॥ શેરનું શું?
૧૨૮) રૂ. ૦॥।≈ નું ૨॥ શેર તો રૂ. ૧૫) નું કેટલું?
૧૨૯) ૨૦ ધાના ૫ રૂપીઆ તો ૩ ધાનું શું?
૧૩૦) ૧ રૂપીઆનું ૦॥। શેર તો ૧। મણનું શું?
૧૩૧) ૫ આનાનું ૨॥ શેર તો મણનું શું?
૧૩૨) ૫૬ દોઢ પાઇ વટાવીએ તો કેટલી પાઇ આવે?
૧૩૩) ૩૭॥ મણના કોઠારમાંથી ૧। મણના કેટલા ટોપલા ભરાય?
૧૩૪) મારી પાસે ૩૧। મણ અનાજ છે. કોઠારમાં ૪૦ મણ માય છે તો કોઠાર ભરવાને કેટલું અનાજ લાવવું?
૧૩૫) ૦॥। રૂપીઓ કેટલી વાર લઉં તો ૭૨ રૂપીઆ થાય?
૧૩૬) રૂ. ૭૨)માં રૂ. ૦॥। કેટલી વાર છે?
૧૩૭) રૂ. ૦॥। વાળી ૭૨ રૂપીઆમાંથી કેટલી ટોપીઓ આવે?
૧૩૮) રૂ. ૫૫) માંથી ૦॥। રૂપીઆની એક એવી કેટલી ચોપડીઓ આવશે ને શું વધશે?
૧૩૯) મને પહેલે દિવસે રૂ. ૩॥, બીજે દિવસે રૂ. ૧॥, ત્રીજે દિવસે રૂ. ૨॥ અને ચોથે દિવસે રૂ. ૧॥= ખરચ થયો ત્યારે કુલ કેટલો ખર્ચ થયો?
૧૪૦) ૩॥ મણ જુવાર, ૨॥ મણ ઘઉં અને ૬। મણ બાજરી લાવ્યો ત્યારે કેટલા મણ અનાજ લાવ્યો? જો દર મણની સરેરાશ કિંમત ૪ રૂપીઆ હોય તો કેટલા રૂપીઆ આપવા પડે?

૧૪૧) ૪॥ મણ પાંચ શેર ઘઉંમાંથી ૧॥ મણ દળવા આપ્યા ત્યારે બાકી કેટલા રહ્યા?

૧૪૨) ૩૭॥ શેર ચોખામાં બીજા કેટલા નાખું તો ૧॥ મણ થાય?

૧૪૩) ૧૫ માઇલ ચાલતાં ૭॥ કલાક લાગે તો ૭૨ માઇલ ચાલતાં કેટલો વખત લાગશે?

૧૪૪) રૂા. ૧)નું દોઢ વાર કપડું મળે તો રૂા ૭૦૦)નું કેટલું આવશે?

૧૪૫) ૬૧ પાઘડીના રૂ. ૧૫૨॥ બેસે તો ૧૯ પાઘડીનું શું બેસે?

૧૪૬) રૂ. ૨)≡નું ૦। મણ ૭॥ શેર તો રૂ. ७।≡નું કેટલું?

૧૪૭) રૂ. ૧॥/-ની ૮૭ નારંગી મળે તો ૭ આનાની કેટલી?

૧૪૮) ૧॥ રૂપીઆનું ૨૪ તસુ તો ૭ આનાનું કેટલું?

૧૪૯) ૧ રૂપીઆની ૨૪ નારંગી મળે તો ૯ નારંગીનું શું?

૧૫૦) ૧ લીટીમાં ૯ શબ્દ માય છે, તો ૨૩૪ શબ્દની કેટલી લીટી થશે?

૧૫૧) ૩૬ તસુના ૪॥ રૂ. બેસે તો ૩ તસુનું શું?

૧૫૨) કેટલા રૂપીઆમાંથી ०॥ વાળી ૬૯ ટોપી આવે?

૧૫૩) દરેક બ્રાહ્મણને રૂ. ૧॥ આપતાં રૂ. ૪૯॥ ખરચ થયો ત્યારે કેટલા બ્રાહ્મણો હશે?

૧૫૪) એક નિશાળમાં ૧૩૫ પેંડા વહેંચ્યા શેરના પાંચ પેંડા થાય છે. ત્યારે પેંડા કેટલા શેર હશે?

૧૫૫) ક્યા ક્યા પલાખાનો જવાબ ૨૫, ૭૨, ૧૦૮, ને ૧૪૫ આવે?

૧૫૬) દરેક ભિખારીને એકેક પાઈ આપતાં રૂા. ૧)ની પાઈ વપરાઈ ત્યારે ભિખારી કેટલા હશે?

૧૫૭) ૧॥ મણ ૯ શેર બરફી છે, દરેક સાધુને જો ૧॥ શેર આપું તો કેટલા સાધુને આપી શકાય?

૧૫૮) રૂ. ૧॥ છે, **બીજા ધોરણના "મુખગણિત શિક્ષક"**ના બે આના બેસે છે, તો કેટલા "મુખગણિત શિક્ષક" આવશે?

૧૫૯) રૂ. ૩૭ાામાં ૧૫ છત્રી લીધી તો એ લેખે ૧૭ છત્રીનું શું બેસે?

૧૬૦) ૨૪ ચોપડીના રૂ. ૩ાા બેસે તો ૧૬ ચોપડીનું શું બેસે?

૧૬૧) ૧૭ મણ બટાકાના રૂ. ૪૨ાા તો રૂ. ૧૫)માં કેટલા મણ આવે?

૧૬૨) ૭૫ માણુસ વચ્ચે રૂ. ૧૧૨ાા વહેચ્યા તો ૧૫ માણુસના મળીને કેટલા રૂપીઆ થશે?

૧૬૩) ૪૭ ખુરસીના રૂ. ૧૧૭ાા બેઠા તો ૬૯ ખુરસીનું શું બેસે?

૧૬૪) દોઢ રૂપીઆવાળી ૩૦ ચોપડી લઇને રૂ. ૨ાા વાળી કેટલી ચોપડી આપવી?

૧૬૫) રૂ. ૮ાામાં ૧૭ ખડીઆ મળે છે તો રૂ. ૩૫)માં કેટલા આવશે?

૧૬૬) ૬ મહીનામાં રૂ. ૧૫૬) બચાવું છું તો ૨૩૪) બચાવવાને કેટલો વખત લાગશે.

૧૬૭) ૬ મણ લોટના રૂ. ૩૦) તો ૩૬ મણનું શું?

૧૬૮) ૧૫ કેરીના રૂ. ૩ાા તો રૂ. ૫)માં કેટલી કેરી આવશે?

૧૬૯) ૧૭ મણ દૂધના રૂ. ૧૦૨) તો ૫૧ મણનું શું?

૧૭૦) ૧૩ ઘોડાના રૂ. ૧૦૪૦ બેઠા તો ૫૨ ઘોડાનું શું બેસશે?

૧૭૧) રૂ. ૩૭) માંથી રૂ. ૨ાા વાળી કેટલી છત્રી આવે ને શું વધે?

૧૭૨) રૂ. ૨ાા વાળી ૩૫ ટોપી લેતાં રૂ. ૦ાાા વધ્યો ત્યારે કેટલા રૂપીઆ હોવા જોઇએ?

૧૭૩) કઇ સંખ્યાને ૧ાા થી ગુણીએ તો ૧૪૪ આવે?

૧૭૪) જો રૂ. ૨૮ વધારે હોત તો ૭ રૂપીઆવાળી ૧૩ ખુરસી લેતાં ૩ રૂપીઆ વધત, ત્યારે રૂપીઆ કેટલા હોવા જોઇએ?

૧૭૫) હું બજારમાં કેટલાક પૈસા લઈ ગયો; ૯ પૈસાની રેવડી, અને ૨ પૈસાના બોર લીધાં, પણ મારા મામા મળ્યા, તેમણે મને એક આનો આપ્યો ત્યારે મારી પાસે ૫ પૈસા થયા તો ઘેરથી હું કેટલા પૈસા લઈ નીકળેલો ?

૧૭૬) રૂ. ૮) ની મણ સોપારી મળે તો રૂ. ૨ા ની કેટલી આવે ?

૧૭૭) ૫ શેરના રૂ. ૩ા તો ૫ મણનું શું ?

૧૭૮) રૂ. ૧) ના બે મણ લાકડાં મળે તો ૫ શેરનું શું ?

૧૮૯) રૂ. ૩ાા એ મણ તો ૭ શેરનું શું ?

૧૮૦) દોઢ આનાનું ૨ા શેર તો રૂ. ૧ા નું કેટલું આવે ?

૧૮૧) રૂ. ૧) નું ૧ા શેર ઘી આવે તો ૦ાા મણ ૭ા શેરનું શું ?

૧૮૨) રૂ. ૭૫) નું ૫૬ા શેર તો ૭ રૂપીઆનું કેટલું ?

૧૮૩) ૧ મણ ૩ાા શેરના રૂ. ૨)≡ તો ૭ા શેરનું શું ?

૧૮૪) ૭ા શેરના રૂ. ૦ા≡ તો મણનું શું ?

૧૮૫) રૂ. ૦ા− નું ૦ા મણ ૧ શેર તો ૫ શેરનું શું ?

૧૮૬) ૦ા મણ ૭ શેરના રૂ. ૨ા૦ાા તો રૂ. ૦ા≡નું કેટલું ?

૧૮૭) રૂ. ૧)−ાનું ૦ાા મણ ૫ શેર તો ૧૪ શેરનું શું ?

૧૮૮) રૂ. ૨ા નું મણ તો ૩ાા શેરનું શું ?

૧૮૯) ૨ા શેરના રૂ. ૦ા−ાા તો મણનું શું ?

૧૯૦) અધોળ એલચીના રૂ. ૦)≡ા તો શેરનું શું ?

૧૯૧) રૂ. ૦ા≡ની ૨ા શેર ખાંડ મળે તો મણનો ભાવ શું હશે ?

૧૯૨) રૂ. ૦)≡ા નું ૧ા શેર તો ૧ા મણનું શું ?

૧૯૩) રૂ. ૦ાા≡ નું ૩ શેર તો ૧ા મણનું શું ?

૧૯૪) ૭ શેરના રૂ. ૧)−ા તો ૧૭ શેરનું શું ?

૧૯૫) રૂ. ૨ા≡ાનું ૦ા મણ ૭ શેર તો ૭ શેરનું શું ?